

Województwo
Śląskie

Program małej retencji dla Województwa Śląskiego - aktualizacja 2016 r.

Streszczenie dokumentu

Administrator Programu:

**ŚLĄSKI ZARZĄD MELIORACJI I URZĄDZEŃ WODNYCH
W KATOWICACH**

Niniejszy dokument stanowi streszczenie dokumentu pn.: „Program małej retencji województwa śląskiego – aktualizacja 2016r” i stanowi aktualizację dokumentu pn. „*Program małej retencji województwa śląskiego*” przyjętego w dniu 16 stycznia 2006 roku uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/43/1/2006 oraz „*Aneksu do Programu małej retencji dla województwa śląskiego*” wraz z „*Prognozą oddziaływania na środowisko*” przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 28 sierpnia 2006 r. nr II/51/2/2006.

Koordinacja i nadzór: **Joanna ŚLUSARCZYK** – Dyrektor ŚZMiUW

Dokument opracowany przez zespół autorski (Zespół Oceniający):

Artur R. WÓJCIK – Kierownik Zespołu

Ewa OWCZAREK-NOWAK – z-ca Kierownika Zespołu

Marek KWAŚNY

Roman ŁEBEK

Tomasz MAINKA

Izabella NAWARA-SŁOMSKA

Aleksander NOWROT

Jerzy PARUSEL

Arkadiusz RADŁO

Jolanta REGUŁA

Michał ROMAŃCZYK

Joanna SZUTA

Zdzisław WIELAND

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

Urząd Marszałkowski, Wydział Terenów Wiejskich

Urząd Marszałkowski, Wydział Terenów Wiejskich

Urząd Marszałkowski, Wydział Terenów Wiejskich, Referat Wdrażania PROW

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

Urząd Marszałkowski, Wydział Ochrony Środowiska, Referat ds. Polityki Ekologicznej i Planowania

Urząd Marszałkowski, Wydział Terenów Wiejskich

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska

Urząd Marszałkowski, Wydział Ochrony Środowiska

Urząd Marszałkowski, Wydział Terenów Wiejskich

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska

1. Podstawa opracowania

Obowiązek dokonania aktualizacji *Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego* wynika z uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 28 sierpnia 2006 r. nr II/51/2/2006 w sprawie przyjęcia *Aneksu do Programu małej retencji dla województwa śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko* gdzie w rozdziale V *Aneksu* wskazano m.in. przewidywany termin opracowania aktualizacji *Programu* oraz zawarto wytyczne kwalifikowania nowych obiektów.

Przedkładany dokument został sporządzony przez zespół oceniający powołany uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 987/253/IV/2013 z dnia 7 maja 2013 r. po przeanalizowaniu i zweryfikowaniu m.in. poniższych dokumentów:

- *Programu małej retencji dla województwa śląskiego*” przyjętego w dniu 16 stycznia 2006 roku uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/43/1/2006,
- „*Bilansu wodnego i wodno-gospodarczego województwa śląskiego dla potrzeb opracowania aktualizacji programu małej retencji* – opracowanego przez IMGW O/Kraków; 2008r,
- „*Aktualizacji Programu małej retencji dla województwa śląskiego*” – opracowanej przez firmę Lemtech Konsulting Sp. z o.o., Kraków; 2012r,
- *Wyników Monitoringu Programu małej retencji przeprowadzonych w latach 2011 oraz 2015.*

2. Geneza wojewódzkich programów rozwoju małej retencji

Obowiązek opracowania wojewódzkiego programu małej retencji nie wynika bezpośrednio z przepisów prawa, mimo że w art. 88k ustawy — Prawo wodne jako jeden z najważniejszych sposobów ochrony przed powodzią wymieniono *racjonalne retencjonowanie wód*.

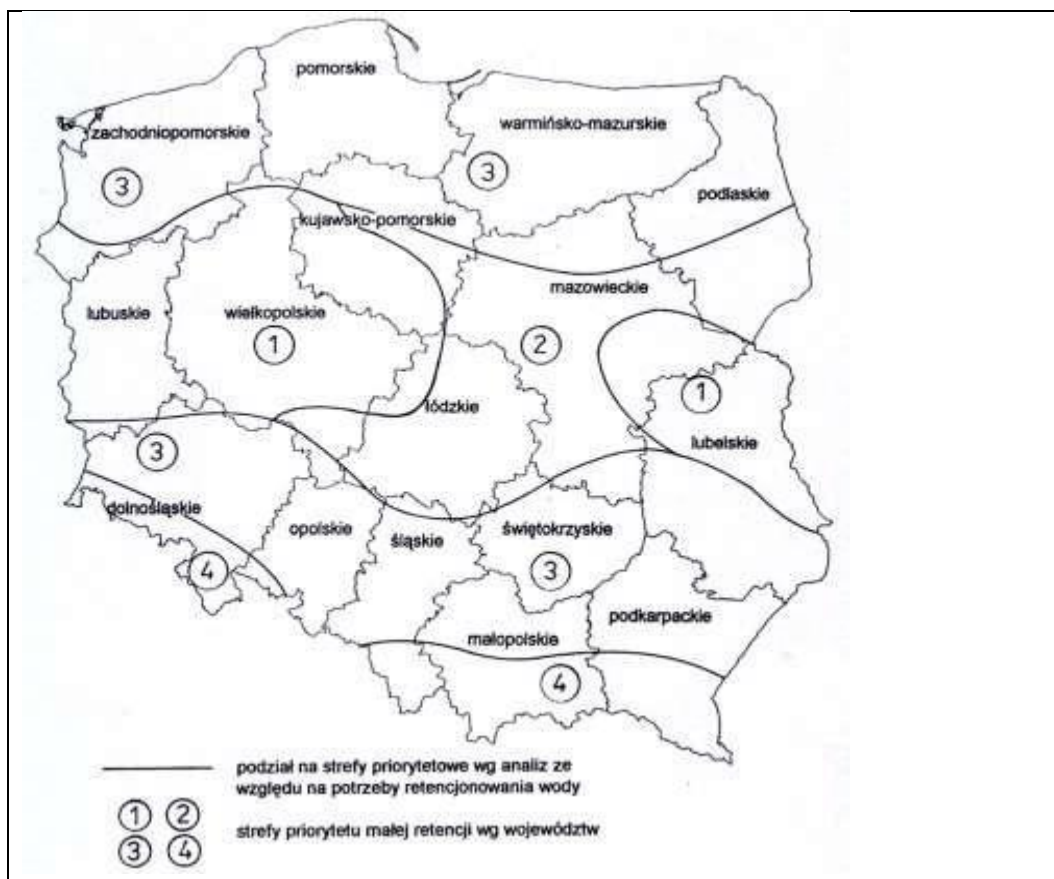
W dniu 21 grudnia 1995 r. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej podpisał z Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa porozumienie dotyczące współpracy w zakresie rozwoju małej retencji. Efektem tego porozumienia było podjęcie we wszystkich wojewódzkich zarządach melioracji i urzędach wodnych prac nad sporządzeniem programów małej retencji.

Podjęcie takich działań było związane ze spostrzeżeniem, iż *niedobór wody staje się jedną z barier rozwoju gospodarczego we wszystkich sektorach gospodarki narodowej, w tym również w rolnictwie i gospodarce żywnościowej, a zapobieganie temu zjawisku wymaga kompleksowych i zintegrowanych działań*.

W porozumieniu z 1995 r. wskazano priorytetowe kierunki działań::

- uwzględnienie w wojewódzkich programach małej retencji odbudowy, modernizacji i budowy urządzeń magazynujących wodę do objętości całkowitej 5 mln m³ wody oraz innych urządzeń i systemów retencjonujących wodę;
- ograniczanie odwodnień terenów bagiennych i torfowisk oraz obszarów leśnych;
- tworzenie warunków do zmniejszania spływu powierzchniowego w zlewniach;
- powstrzymanie dalszej degradacji istniejących i budowa nowych systemów melioracyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem melioracji nawadniających i urządzeń piętrzących.

W ślad za Porozumieniem opracowane zostały przez IMGW oraz IMUZ priorytety potrzeb obszarowych małej retencji. Na przedstawionym poniżej rysunku wyznaczono hierarchię potrzeb małej retencji poprzez podział obszaru Polski na strefy w skali od 1 do 4, ze względu na potrzeby retencjonowania, z których najmniejsze wartości charakteryzują obszary o najmniejszych zasobach wodnych.

Rysunek nr 1.1. Potrzeby obszarowe małej retencji

Źródło: opracowanie IMGW oraz IMUZ

Z powyższego opracowania wynika, że zasoby wodne kraju są rozmieszczone nierównomiernie. Obszary największego deficytu wody obejmują województwo wielkopolskie, lubuskie oraz w mniejszym stopniu województwa: kujawsko-pomorskie, lubelskie i mazowieckie. Ogólną wielkość obszaru deficytowego szacuje się na około 40% powierzchni kraju.

Z uwagi na kluczowe zmiany, które zaszły w Polsce (m.in. zmiany ustawodawstwa, stopniowe dostosowywanie się do standardów europejskich, zmiany w podziale administracyjnym) w dniu 11 kwietnia 2002 r. podpisano kolejne porozumienie w sprawie współpracy na rzecz zwiększenia rozwoju małej retencji wodnej oraz upowszechniania i wdrażania proekologicznych metod retencjonowania wody. Porozumienie to zawarli: Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Minister Środowiska, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Porozumienie z 11 kwietnia 2002 roku zawiera szereg wytycznych odnoszących się do działań z zakresu małej retencji:

- przedsięwzięcia mające na celu rozwój retencji wodnej powinny wpływać na powiększenie zasobów wodnych przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska ekosystemów wodnych i poprawie warunków dla rolnictwa;
- przedsięwzięcia mające na celu rozwój retencji wodnej powinny wspierać upowszechnianie i wdrażanie ekologicznych metod retencjonowania wody;
- racjonalny i efektywny rozwój małej retencji powinien być prowadzony w dostosowaniu do nowego ustawodawstwa i procesu akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej;
- zaktualizowane programy małej retencji winny zostać uzupełnione o proekologiczne formy retencjonowania wody;

- niezbędne jest włączenie do zakresu działania terenów zurbanizowanych i uprzemysłowionych o znaczącym obszarowo zasięgu, wywierającym wpływ na kształtowanie się zasobów wodnych;
- za priorytetowe uznaje się przedsięwzięcia mające pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, na jakość i ilość zasobów wodnych, przynoszące poprawę warunków rolniczych;
- wspierane będą wszelkie działania skierowane na upowszechnienie proekologicznych form małej retencji (w tym wydawanie fachowej literatury, szkolenia, przepływ informacji).

Porozumienie z 11 kwietnia 2002 roku utrzymało zatem wojewódzkie programy małej retencji jako narzędzie do prowadzenia racjonalnej gospodarki wodnej w zakresie małej retencji. Programy te powinny zawierać ocenę stanu zasobów wodnych danego województwa, określać potrzeby wodne oraz wskazywać możliwości zwiększania ilości i jakości zasobów wodnych ze szczególnym uwzględnieniem proekologicznych form retencji wody.

Istotnym aspektem, uwzględnionym podczas opracowywania aktualizacji *Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego* są również obowiązujące akty prawne, określające formalne wymagania dla realizacji planowanych działań, a także akty prawa wspólnotowego, jak Ramowa Dyrektywa Wodna i Dyrektywa Powodziowa, dokumenty strategiczne, zarówno krajowe, jak i regionalne, omówione w rozdziale 5. opracowania.

3. Obszar opracowania

Niniejsze opracowanie dotyczy obszaru województwa śląskiego.

Województwo śląskie charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem środowiska geograficznego. Występują tu zarówno góry, jak i obszary wyżynne i nizinne. Przez obszar województwa śląskiego przebiega dział wodny I rzędu, rozdzielający dorzecza dwóch głównych rzek Polski – Wisły i Odry. Do ważniejszych rzek województwa można zaliczyć Odrę, Wisłę, Wartę, Liswartę, Małą Panew, Pilicę i Sołę.

Na klimat województwa wpływ mają zarówno masy powietrza oceanicznego z zachodu, jak i kontynentalnego ze wschodu. Średnie roczne sumy opadów są — na tle pozostałych regionów Polski — stosunkowo wysokie, ze względu na przeważający wyżynny charakter województwa, a średnia roczna temperatura waha się w przedziale 7 – 8°C. Na naturalne procesy nakładają się czynniki antropogeniczne, co powoduje powstawanie lokalnych topoklimatów w obrębie terenów zurbanizowanych, różniących się warunkami od obszarów otaczających.

Zgodnie z danymi statystycznymi za 2014 rok, w województwie śląskim użytki rolne stanowiły 51,06%, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 33,48%, grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi 1,52%, grunty zabudowane i zurbanizowane 12,38%, użytki ekologiczne 0,04%, nieużytki 1,16% i tereny różne 0,38%.

Województwo śląskie jest jednym z najbardziej przekształconych antropogenicznie obszarów Polski, jednak na jego terenie można zaobserwować liczne unikatowe siedliska przyrodnicze, z których część objęto różnymi formami ochrony przyrody.

4. Przesłanki aktualizacji Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego

Biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające zarówno z sfery formalnej jak i przyrodniczej, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach zlecił w listopadzie 2010 roku opracowanie aktualizacji *Programu*. W ramach umowy przeprowadzono m.in. drugi monitoring realizacji *Programu*, zebrano wnioski o ujęcie kolejnych obiektów małej retencji w *Programie* oraz opracowano propozycje zapisów tego

dokumentu. Materiał ten, po wnikliwym przeanalizowaniu został skierowany do dalszych prac Zespołu Oceniającego.

Zespół ten, składający się z pracowników Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach oraz Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, jak również Wydziału Terenów Wiejskich i Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, został powołany uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 7 maja 2013 r. nr 978/253/IV/2013 oraz zmieniony uchwałą z dnia 18 grudnia 2014r nr 119/5V/2014.

Wstępnym etapem pracy Zespołu była weryfikacja niektórych założeń Programu małej retencji z 2006 roku. W wyniku tej weryfikacji sformułowano następujące wnioski:

1. Monitoring realizacji *Programu* w formie sprawozdania powinien być wykonywany raz na 4-6 lat.
2. Kolejne aktualizacje *Programu* powinny być wykonywane w przypadku zaistnienia znaczących formalnych, merytorycznych lub prawnych zmian, które zostaną wskazane w procesie monitoringu PMR. W takim przypadku na podstawie uchwały zespołu oceniającego rozpoczęta zostanie procedura aktualizacji dokumentu.
3. Kryteria kwalifikowania nowych obiektów powinny zostać zweryfikowane. Należy usunąć wymagania, które okazały się zbędne lub nierealne do spełnienia na etapie programowania inwestycji.
4. Aby ułatwić wnioskowanie o zakwalifikowanie przedsięwzięcia jako zgodnego z *Programem*, należy opracować wzór wniosku w formie kwestionariusza.
5. Zasadnym jest, aby bazując na opracowanym Bilansie wodnogospodarczym województwa śląskiego, wskazać obszary w województwie szczególnie predysponowane do różnych form retencjonowania wody. Konsekwencją takiego podejścia byłoby uznanie, że za zgodny z *Programem małej retencji* mógłby zostać uznany obiekt, który — o ile nie został wymieniony w zestawieniu stanowiącym załącznik do *Programu* — łącznie spełnia następujący warunki:
  - a. zgodność z celami Programu, wymienionymi w rozdziale 9.1;
  - b. lokalizacja na obszarze predysponowanym do danej formy retencjonowania wody;
  - c. zgodność z kryteriami zawartymi w rozdziale 9.2.

Wnioski te zostały przyjęte jako obowiązujące podczas prac nad projektem niniejszej aktualizacji *Programu*. Zaistniało wiele przyczyn takiego podejścia, jednak najistotniejszą był fakt, iż po przeanalizowaniu zebranych wniosków okazało się, że praktycznie żaden z proponowanych nowych obiektów nie mógłby zostać ujęty w aktualizacji *Programu* ze względów formalnych. Ponieważ wiele spośród tych projektów uznano za wartościowe z punktu widzenia celów małej retencji, przyjęto, że po zweryfikowaniu zapisów rozdziału 5. *Aneksu do Programu* nowo wnioskowane zadania zostaną ocenione według przyjętych, nowych kryteriów.

5. Zakres przygotowanych dokumentów

Opracowanie *Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego* składa się z następujących rozdziałów:

Rozdział 1	Wstęp
Rozdział 2	Dane podstawowe – zawierający informacje o podstawie opracowania, genezie PMR, charakterystyce obszaru opracowania oraz analizie PMR z 2005 oraz przesłanek jego aktualizacji
Rozdział 3	Charakterystyka zlewni w województwie śląskim – zawierający charakterystykę wód płynących, zbiorników i wód podziemnych województwa; obszarów narażonych na powódzie, opadów, zjawiska suszy i bilansu wodno-gospodarczego jak też analizę jakościową wód i charakterystykę środowiska przyrodniczego i obszarów chronionych,

Rozdział 4	Rodzaje i funkcje małej retencji – omawiający pojęcie małej retencji, rodzaje i funkcje małej retencji z uwzględnieniem technicznych i nietechnicznych form retencji,
Rozdział 5	Zgodność Programu małej retencji z polityką Polski i UE – gdzie wskazano relacje Programu do dokumentów programowych UE, krajowych uwarunkowań prawnych oraz polityk krajowych i regionalnych,
Rozdział 6 i 7	Monitoring PMR – odpowiednio przedstawia sposób przeprowadzenia i wyniki monitoringu PMR przeprowadzonego w latach 2011 oraz 2015
Rozdział 8	Informuje o realizacji programów związanych z małą retencją realizowanych odrębnie na terenach Administracji Lasów Państwowych
Rozdział 9	Część programowa – opisująca cel i priorytety Programu, uaktualnione kryteria kwalifikowania wniosków, charakterystykę poszczególnych form retencji jak też efekty rzeczowe i oddziaływanie obiektów
Rozdział 10	Zawiera informacje z zakresu harmonogramu, funkcjonowania i kosztów realizacji obiektów małej retencji
Rozdział 11	Omawia zasady monitorowania i aktualizacji Programu
Rozdział 12	Zawiera uwagi końcowe
Rozdział 13	Przedstawia wykorzystane materiały

Program zawiera 7 załączników:

Załącznik nr 1	Zestawienie obiektów ujętych w aktualizacji Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego (<i>zestawienie ma charakter informacyjny i nie stanowi integralnej części PMR</i>)
Załącznik nr 2	Mapa pogładowa Województwa Śląskiego z lokalizacją obiektów małej retencji
Załącznik nr 3 A - F	Mapa podziału zlewniowego wraz z lokalizacją istniejących i projektowanych obiektów małej retencji odpowiednio dla zlewni: Odry, Warty, Małej Panwi, Wisły Pilicy i Soły
Załącznik nr 4	Mapa administracyjna województwa z lokalizacją obiektów małej retencji
Załącznik nr 5	Mapa obszarów chronionych z lokalizacją obiektów małej retencji
Załącznik nr 6	Wzór Wniosku do Programu małej retencji
Załącznik nr 7	Wzór Certyfikatu obiektu małej retencji

Opracowania dokumentacja zawiera także:

- Prognozę Oddziaływania na środowisko dla Programu
- Opinie organów administracyjnych
- Sprawozdanie z przeprowadzonych Konsultacji społecznych
- niniejsze streszczenie.

6. Cel główny i priorytety

W przedkładanym projekcie dokumentu przyjęto następujący cel główny Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego:

Poprawa stosunków wodnych na terenie województwa poprzez działania na rzecz zwiększenia retencyjności zlewni

Cel główny będzie realizowany poprzez następujące priorytety (1) i działania operacyjne (a):

1. Zwiększanie dyspozycyjnych zasobów wodnych poprzez budowę, rozbudowę, modernizację lub remonty zbiorników wodnych oraz innych urządzeń wodnych, w tym urządzeń melioracji
  - a. Budowa, rozbudowa, modernizacja, remonty zbiorników wodnych
  - b. Budowa, rozbudowa, modernizacja, remonty stawów rybnych
  - c. Budowa, rozbudowa, modernizacja, remonty urządzeń piętrzących i podpiętrżających wody powierzchniowe

2. Zwiększanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa poprzez budowę lub modernizację systemów melioracji wodnych, w tym melioracji wodnych szczegółowych
  - a. Tworzenie, odbudowa lub modernizacja nawadniająco-odwadniających systemów melioracji wodnych szczegółowych, z wyłączeniem systemów nawodnień rolniczych
3. Poprawianie retencyjności zlewni poprzez tworzenie właściwych warunków wodnych dla rozwoju siedlisk zależnych od wód (obszarów podmokłych), ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk o dużych walorach przyrodniczych
  - a. Tworzenie systemów, w tym poprzez budowę urządzeń podpiętrzających wodę, umożliwiających poprawę stosunków wodnych na potrzeby siedlisk na obszarach podmokłych.
4. Zwiększanie retencyjności zlewni poprzez działania na rzecz retencji nietechnicznej, w tym kształtowanie krajobrazu, zwiększanie lesistości, zakładanie stref buforowych oraz fitomelioracje
  - a. Działania na rzecz kształtowania krajobrazu w formie sprzyjającej naturalnej retencji wód, w tym zakładanie i ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, oczek wodnych i innych elementów krajobrazu itp.
  - b. Działania na rzecz zwiększenia i ochrony retencji korytowej
  - c. Zwiększanie lesistości
  - d. Zakładanie i ochrona stref buforowych (pasów zieleni średniej i wysokiej) w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych
5. Spowalnianie spływów powierzchniowych w miastach poprzez rozwój systemów retencjonowania wód opadowych
  - a. Działania na rzecz rozwoju systemów mikroretencji, w tym wyposażania nieruchomości i obiektów budowlanych w urządzenia do zbierania i magazynowania wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnych i niezanieczyszczonych
  - b. Wyposażanie systemów kanalizacji deszczowej w urządzenia do retencjonowania wód opadowych
  - c. Tworzenie systemów zbiorników retencjonujących wodę w miastach
  - d. Systemy retencji wody jako kreatywny element planowania przestrzennego w miastach
6. Wspieranie działań mających na celu upowszechnianie proekologicznych form małej retencji, w szczególności wydawanie fachowej literatury, konferencje i szkolenia, a także szerokie propagowanie dobrych praktyk w tym zakresie

W ramach przyjętych kategorii obiektów podzielono je na grupy odzwierciedlające typy projektów które mogą być realizowane w ramach *Programu* i są to:

A		poldery i suche zbiorniki przeciwpowodziowe
B		zbiorniki retencyjne
C		stawy
D		urządzenia melioracji wodnych
E		obiekty do retencjonowania wód deszczowych na obszarach zurbanizowanych
F		nietechniczne formy retencji
G		projekty „miękkie”

- 7.
- 8.

7. Uaktualnione kryteria kwalifikacji wniosków do Programu oraz tryb ujmowania nowych obiektów w Programie

Mając na względzie optymalizację funkcjonowania *Programu* jako wojewódzkiego dokumentu strategicznego, którego opracowanie i wdrożenie ma skutkować poprawą stosunków wodnych w województwie poprzez działania na rzecz zwiększenia retencyjności zlewni, przyjęto, że jako wpisujące się w *Program* będą traktowane projekty, które łącznie będą spełniały następujące warunki:

1. Zgodność z celem *Programu*, stwierdzana poprzez wskazanie zgodności z co najmniej jednym priorytetem i działaniem operacyjnym *Programu*
2. Zlokalizowanie projektu na obszarze kształtowania retencji, które wskazano w podrozdziale 4.2 *Programu*
3. Zgodność projektu z kryteriami ogólnymi, które wskazano w podrozdziale 9.2.1 oraz z kryteriami szczegółowymi, które wskazano w podrozdziałach 9.3 – 9.5 *Programu*
4. Pozytywna opinia Zespołu oceniającego

Aby ułatwić Wnioskodawcy złożenie wniosku zawierającego wszystkie niezbędne informacje, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach opracował i udostępni — również na swojej stronie internetowej — stosowny formularz wniosku. Podpisany przez Wnioskodawcę wniosek, złożony w Śląskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach lub w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego, zostanie poddany weryfikacji i ocenie przez Zespół oceniający.

Uzyskanie pozytywnej oceny, potwierdzonej zostanie Certyfikatem.

Certyfikat wydaje Marszałek Województwa na wniosek Kierownika Zespołu oceniającego w oparciu o uchwałę Zespołu. Wydanie Certyfikatu będzie równoznaczne z zakwalifikowaniem projektu jako zgodnego z *Programem*.

Wykaz Projektów zgodnych z PMR (stanowiący załącznik nr 1 do PMR) będzie aktualizowany i publikowany na stronach internetowych przez administratora *Programu*. Załącznik nr 1 do PMR ma charakter informacyjny (będzie podlegał zmianom i nie stanowi integralnej części *Programu*).

Niezależnie od powyższego, na etapie prowadzonej aktualizacji w *Programie* ujęto szereg obiektów małej retencji. Obiekty te znalazły się w PMR z 2005 roku i zostały pomyślnie zweryfikowane w ramach monitoringu programu, względnie zostały zgłoszone podczas prac związanych z aktualizacją programu i pomyślnie zostały zweryfikowane przez Zespół oceniający.

8. Kryteria kwalifikowania projektów jako zgodne z Programem

1. Potrzeba rozwoju małej retencji na danym obszarze, w tym potrzeba prowadzenia działań edukacyjnych i informacyjnych
2. Realizacja jednego z podstawowych celów retencionowania wód (są to przede wszystkim: *ochrona przed powodzią, ochrona przed suszą, zapewnienie zasobu wody pitnej, poprawa jakości środowiska przyrodniczego, poprawa bilansu wodnego zlewni, łagodzenie deficytu wodnego, poprawa stosunków wodnych dla potrzeb rolnictwa*), a w przypadku projektów tzw. „miękkich” — realizacja potrzeby upowszechnienia szeroko rozumianej wiedzy na tematy związane z retencją wód

3. W przypadku obiektów retencji technicznej: wielkość retencji wodnej, możliwej do uzyskania na skutek realizacji zadania. Szczególnie istotne będą następujące informacje:
  - parametry techniczne, np. w przypadku zbiorników: średnia głębokość, wysokość piętrzenia, przewidywana powierzchnia zalewu;
  - rodzaje zamknięć budowli piętrzącej, np. zapewniony regulowany przepływ, zamknięcia ruchome, stałe;
  - typ obiektu (preferowane będą rozwiązania zapewniające ciągłość ekosystemów rzecznych)
4. W przypadku obiektów retencji nietechnicznej: zakres prac do wykonania, podstawowe informacje na temat ich przewidywanego wpływu na bezpośrednie otoczenie podczas prac i w trakcie eksploatacji
5. W przypadku projektów tzw. „miękkich”: wielkość i rodzaj grupy docelowej, atrakcyjność formy i treści przekazywania informacji i podejmowanych działań
6. W przypadku obiektów retencji technicznej oraz retencji na obszarach zurbanizowanych: zaproponowane rozwiązanie architektoniczne
7. Kryteria ekologiczne (nie dotyczy projektów tzw. „miękkich”):
  - rzadkie i chronione gatunki oraz siedliska przyrodnicze na obszarze objętym bezpośrednim oddziaływaniem;
  - wartości przyrody nieożywionej (geologiczne, geomorfologiczne i inne);
  - przewidywany wpływ zadania na osiągnięcie celów środowiskowych, o których mowa w Ramowej Dyrektywie Wodnej (dyrektywa nr 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej) i pozostałych dokumentów planistycznych w zakresie gospodarki wodnej;
  - stan wód (w tym chemiczny, ekologiczny, również kwestia wahań ilościowych wody);
8. Kwestie ekonomiczne i społeczne, w szczególności:
  - dotychczasowy sposób użytkowania terenu;
  - własność gruntów przeznaczonych pod inwestycję;
  - realizacja projektu a zaspokojenie potrzeb społeczności;
  - proponowana koncepcja montażu finansowego, wstępne określenie możliwości pozyskania środków;
  - określenie możliwości finansowania eksploatacji obiektu
9. Przygotowanie dokumentacyjne (wszelkie dokumenty: informacje, koncepcje, projekty, decyzje administracyjne, informacje o zgodności projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego itp. — w zależności od rodzaju projektu i stadium jego przygotowania).

9. Monitoring programu

Na podstawie wyników monitoringu przeprowadzonego przed opracowaniem niniejszej aktualizacji *Programu* stwierdzono, że zawarte we wcześniejszej wersji dokumentu zalecenie przeprowadzania

monitoringu realizacji *Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego* co dwa lata jest bezcelowe. Zasadnym jest, aby monitoring ten przeprowadzano co **4 – 6 lat**.

Monitorowanie efektów realizacji *Programu* retencji wód będzie następować w układzie zlewniowym poprzez określenie:

- 1) dla obiektów retencji technicznej:
  - liczby obiektów, w przypadku których przystąpiono do przygotowania realizacji i realizacji
  - liczby obiektów zrealizowanych
  - o ile to możliwe, objętości zretencjonowanej wody
- 2) dla obiektów retencji nietechnicznej:
  - liczby zrealizowanych obiektów;
  - o ile to możliwe, powierzchni, której dotyczą zrealizowane projekty lub inne charakterystyczne dane
- 3) dla projektów „miękkich”:
  - liczby zrealizowanych projektów
  - sposobu realizacji działań informacyjnych i edukacyjnych
  - o ile to uzasadnione, liczby osób, których dotyczą zrealizowane projekty

Dodatkowo monitoring PMR obejmie analizę i ocenę otoczenia formalno-prawnego *Programu* połączone z rekomendacją dla Zespołu oceniającego do podjęcia decyzji o konieczności przeprowadzenia aktualizacji *Programu*.

10. Aktualizacja Programu

Aktualizowanie *Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego* powinno następować w trybie właściwym dla jego przyjmowania, tj. poprzez uchwałę Sejmiku Województwa Śląskiego.

Przyjęcie stosownej uchwały winno być poprzedzone spełnieniem warunków wynikających z obowiązującego prawa, takich jak przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przewiduje się, że aktualizowanie *Programu* powinno być przeprowadzone stosownie do potrzeb w oparciu o analizę przez Zespół Oceniający wyników i rekomendacji wynikających z monitoringu *Programu*. Podstawą do rozpoczęcia procedury związanej z aktualizacją PMR będzie uchwała Zespołu Oceniającego. Jednakże w przypadku wprowadzenia istotnych zmian w aktach prawnych bądź innych kluczowych dla gospodarki wodnej dokumentach, w wyniku których niniejszy dokument stałby się sprzeczny z obowiązującymi przepisami, należy rozważyć niezwłoczne wprowadzenie koniecznych zmian i wcześniejszą aktualizację *Programu*.